

LISTOPAD 2017

BACKGROUND REPORT | XXIII | OSN | HRC | I

AMO.CZ

Trest smrti

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Většina členských států OSN již upustila od užívání trestu smrti, stále jej však některé země používají, ale jejich počet se neustále snižuje.¹ Dodnes neexistuje univerzální (celosvětově platný) závazný dokument, který by trest smrti rušil nebo ukládal jeho zrušení, protože zatím není možné najít shodu mezi státy, aby takový dokument podepsaly a ratifikovaly. Na druhou stranu se ale státy mohou snažit snížit počet každoročně popravených, omezit výčet trestných činů, za které je nejvyšší trest udělován, na ty nejzávažnější, či alespoň zvážit odstranění některých problematických aspektů absolutního trestu, jako je diskriminace nebo pošlapávání důstojnosti odsouzených.

Tento background report poskytuje základní informace o trestu smrti a jeho postavení v mezinárodním právu, dále objasňuje jeho možný nesoulad se základními lidskými právy (především právem na život), uvádí základní argumenty pro i proti zrušení trestu smrti, věnuje se rozdílům v trestných činech, za které je trest smrti udělován, a v neposlední řadě poukazuje na problémy, které se s trestem smrti pojí a vysvětluje, proč je nutné se touto problematikou zabývat.

2 Základní údaje

Trestem smrti (jinak také nejvyšším nebo absolutním trestem) rozumíme zbavení života uložené soudem jako trest většinou za velmi závažný zločin.² Nejedná se tedy o svévolnou mimosoudní popravu, ale trest, který by měl následovat po řádném soudním procesu v příslušném státě.

Lidskoprávní organizace Amnesty International vypracovala výroční zprávu za rok 2016,³ ve které zveřejňuje údaje o trestu smrti a popravách ve světě. Pro účely tohoto backgroundu byly vybrány následující informace jako ty nejdůležitější:

- globální trend směřuje ke zrušení trestu smrti
- v roce 2015 bylo vykonáno nejvíce poprav od roku 1989, celkem 1634; v roce 2016 jich bylo o poznání méně, 1032 v celkem 23 státech⁴
- nejvíce poprav proběhlo v Číně, Íránu, Saúdské Arábii, Iráku, Pákistánu, Egyptě a USA
- celkem 3117 osob bylo v 55 zemích odsouzeno k nejvyššímu trestu, což představuje rekord (ten předchozí činil 2466 osob roku 2014)⁵
- celkem 18 848 čekalo na konci roku 2016 na výkon trestu smrti
- osoby mladší 18 let nebo osoby s mentálním postižením se stále nacházejí mezi odsouzenými, což představuje porušení mezinárodního práva
- ve většině států, které uložily trest smrti, bylo porušeno právo na spravedlivý soudní proces
- ve 172 ze 193 členských států OSN popravy v roce 2016 neproběhly

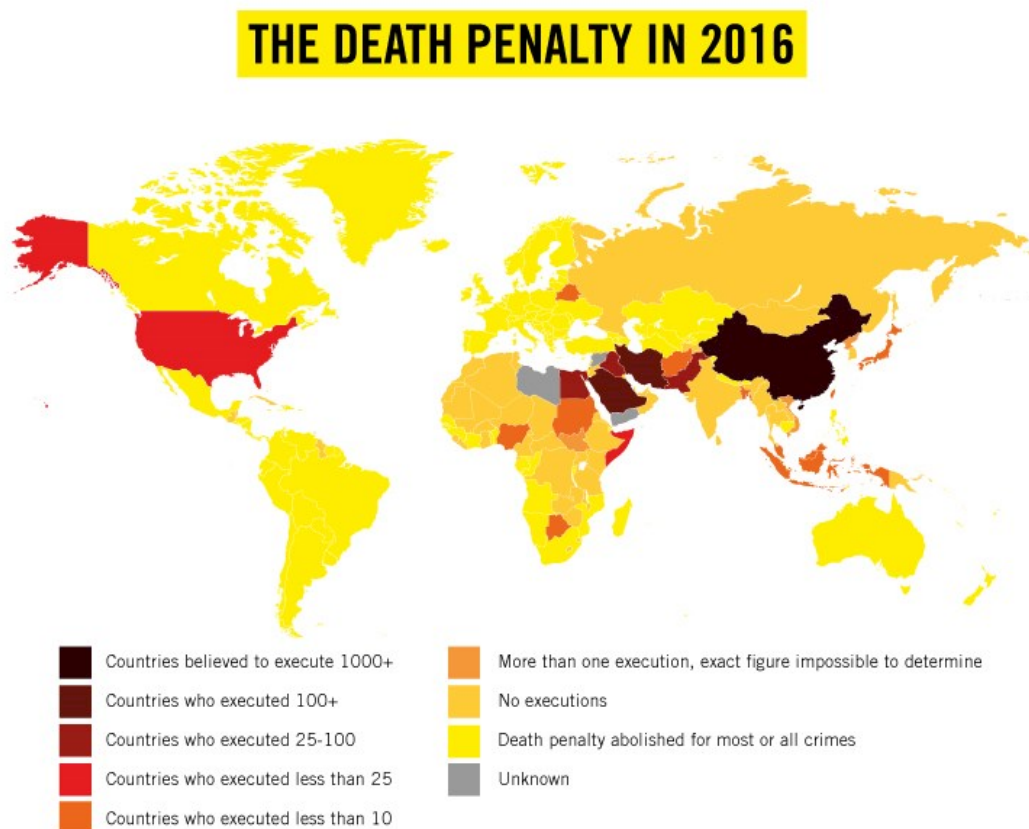
Jak uvádí následující tabulka, státy můžeme rozdělit do čtyř skupin podle toho, zda již trest smrti zrušily zcela, nebo se stále používá či může použít. Vidíme, že výrazně převažují země, kde byl absolutní trest již zrušen.

Tabulka 1: Rozšíření trestu smrti ve světě⁶

Celkový počet států	198
Trest smrti stále hrozí, zároveň se reálně se používá	57
Celkový počet států, kde se trest smrti vůbec nebo téměř vůbec nepoužívá	141
<i>Hrozí pouze za trestné činy spáchané za výjimečných situací (např. válka) či spadající do vojenského práva</i>	7
<i>Zůstává reálnou možností a je obsažen v právním řádu, ale v praxi se nepoužívá (za posledních 10 let nebyl použit)</i>	30
Trest smrti nehrozí za žádný trestný čin	104

Obrázek 1: Výkon trestu smrti ve světě roku 2016⁷

3 Způsoby výkonu trestu smrti v současnosti

Podle dostupných informací se v současné době na světě vykonává nejvyšší trest pomocí následujících metod:

Tabulka 2: Způsoby výkonu trestu smrti^{8, 9}

Název	Popis	Použití
ukamenování	V zemích, kde se používá, hrozí tento trest především za činy spojené s nelegální formou pohlavního styku. Většina takových poprav dnes ale probíhá mimosoudně – vykonávají ji povstalecké skupiny.	Írán, Mauritánie, Nigérie, Saúdská Arábie, Súdán, Spojené arabské emiráty, Jemen
oběšení	Poprava oběšením je v současnosti nejběžnějším způsobem usmrcení odsouzeného (na počet států).	Cca 60 států
smrtící injekce	Odsouzenému je podáno několik látek za sebou, například v USA nejprve anestetikum nebo sedativum, které uvede osobu do bezvědomí, dále paralyzující látka, a nakonec látka způsobující zástavu srdce.	Čína, Guatemala, Tchaj-wan, Thajsko, USA, Vietnam
zastřelení	Tato metoda se ještě dělí na dva typy, jednak na "prosté" zastřelení střelou do zátylku, jednak na zastřelení popravčí četou, kdy nemusí být jasné, či střela byla střelou smrtelnou.	Cca 50 států
dekapitace (stětí)	Odsouzenému je v tomto případě oddělena hlava od těla, k čemuž mohou být použity různé metody a nástroje (například šavle v Saúdské Arábii).	Írán, Saúdská Arábie, Jemen, Katar
další	V USA se na žádost odsouzeného nebo v případě nemožnosti použít smrtící injekci v některých státech používá metoda udušení plynem nebo elektrické křeslo.	USA

Přestože některé z těchto metod mají své obhájce, kteří tvrdí, že právě jimi preferovaná metoda je bezbolestná nebo není krutá, ve skutečnosti jsou nebo mohou být bolestivé a utrpení působící (obzvláště při chybném provedení popravky) všechny.¹⁰ Například poprava smrtící injekcí, považovaná za bezbolestnou, je (nejen) v tomto ohledu kontroverzní. Jsou známy případy, kdy poprava trvá příliš dlouho a odsouzený se zmítá v bolestech, lapá po dechu atd. Důvodem v takových případech může být chybný výkon popravky či používání nevhodných látek.¹¹

4 Mezinárodní dokumenty upravující trest smrti

Tato kapitola představuje nejvýznamnější existující mezinárodní dokumenty, které se nějak dotýkají trestu smrti, a řadí je podle jednotlivých organizací.

4.1 OSN

4.1.1. VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV (1948)

V návaznosti na hrůzy druhé světové války přijalo Valné shromáždění (z iniciativy USA) právně nezávaznou deklaraci, která sloužila a slouží jako základ pro další (už závazné) mezinárodní smlouvy. Deklarace se nezabývá trestem smrti konkrétně, ale

považuje právo na život za jedno ze základních práv a zároveň zakazuje kruté, nelidské a ponižující tresty.¹²

4.1.2. MEZINÁRODNÍ PAKT O OBČANSKÝCH A POLITICKÝCH PRÁVECH (1966)

S tímto paktem se již pojí snaha o zrušení trestu smrti po celém světě. Přestože článek 6 trest smrti povoluje státům, které jej dosud nezrušily, má se k němu přikročit pouze za výjimečných okolností¹³ (v případě nejtěžších trestných činů)¹⁴, na základě rozsudku vyneseného kvalifikovaným soudem (podle zákona platného v době spáchání činu) a nesmí se týkat osob mladších 18 let a těhotných žen.¹⁵ Kromě toho by měl každý takto odsouzený mít právo žádat o milost či zmírnění trestu. Tento článek by také neměl být brán jako záminka ke zdržení nebo rovnou zabránění zrušení trestu smrti v budoucnosti.¹⁶

4.1.3. DRUHÝ OPČNÍ PROTOKOL K MEZINÁRODNÍMU PAKTU O OBČANSKÝCH A POLITICKÝCH PRÁVECH S CÍLEM ZRUŠENÍ TRESTU SMRTI (1989)

Roku 1989 přijalo Valné shromáždění OSN protokol s cílem zrušit trest smrti a všechny jeho strany rozhodly, že žádný člověk spadající pod jurisdikci¹⁷ států, které jsou stranami Mezinárodního paktu [...], nebude zbaven života a tyto státy zruší trest smrti. Protokol nicméně stále připouští výjimku, a to v případě závažného vojenského trestného činu v době války.¹⁸ Druhý opční protokol ratifikovalo výrazně méně států než Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (84 ku 169), a proto tento protokol není pro velkou část původních signatářů závazný.¹⁹

4.1.4. ZÁRUKY ZAJIŠŤUJÍCÍ OCHRANU PRÁV OSOB ČELÍCÍCH TRESTU SMRTI (1984)

Tyto právně nezávazné záruky schválené Hospodářskou a sociální radou OSN (ECOSOC) přinášejí některé změny či doplňující informace. Za nejtěžší trestné činy považuje pouze ty spáchané úmyslně a se smrtelnými nebo podobně závažnými následky. Pokud se mezi okamžikem spáchání trestného činu a vykonáním trestu smrti zmírní zákon za tento trestný čin, měl by odsouzený dostat mírnější trest. Kromě mladistvých a těhotných žen nesmí být trest smrti vykonán na matkách s malými dětmi a duševně chorých lidech. K trestu smrti by se také mělo přikročit pouze tehdy, pokud nepřipadá v úvahu žádné alternativní vysvětlení faktů a důkazů, které vedly k odsouzení. Musí tedy být naprosto jasné, že nedošlo k justičnímu omylu. Odsouzený rovněž musí mít možnost se proti rozsudku odvolat k soudu vyšší instance. Je zajímavé, že až v těchto Zárukách najdeme odstavec zapovídající kruté zacházení při vykonání trestu smrti.²⁰

4.1.5. REZOLUCE VALNÉHO SHROMÁŽDĚNÍ OSN O MORATORIU NA POUŽITÍ TRESTU SMRTI (2007-2016)

Od roku 2007 vydalo Valné shromáždění OSN hned šest rezolucí²¹ týkajících se trestu smrti, z jejichž znění je patrné, že se mezinárodnímu společenství daří dosáhnout pokroku na cestě k úplnému zrušení trestu smrti (alespoň co se týká snížení počtu států, které v praxi trest smrti vykonávají).²² V rezoluci z roku 2007 vyzývá Valné shromáždění OSN k tomu, aby státy lépe chránily práva osob odsouzených k trestu smrti, omezily užívání tohoto trestu a snížily počet trestných činů ve svých právních rádech, za které hrozí trest smrti. Dále žádá o moratorium na popravu (tj. pozastavení výkonu poprav) se záměrem v budoucnosti zrušit trest smrti úplně. Na tuto žádost skutečně několik států reagovalo moratoriem. Zároveň vyzývá státy, které trest smrti již zrušily, aby jej opětovně nezaváděly.²³

Z těch významnějších rezolucí jmenujme rezoluci z roku 2012, která požaduje pravidelné informování ze strany států, v nichž je ještě trest smrti vykonáván, o počtu osob odsouzených k trestu smrti, vykonaných i plánovaných popravách.²⁴ Další, a zatím poslední rezoluce o této problematice, byla přijata roku 2016 a žádá státy o dodatečné informace o popravených jako pohlaví, věk a rasu a také informace o rozsudcích, které byly zrušeny nebo zmírněny na základě odvolání.²⁵

4.2 Rada Evropy

4.2.1. EVROPSKÁ ÚMLUVA O OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV (1950)

V polovině minulého století podepsali členové Rady Evropy²⁶ úmluvu, která zaručuje právo na život a stanovuje, že nikdo nesmí být zbaven života s výjimkou výkonu soudem uloženého trestu. V rozporu s tímto ustanovením ale nejsou situace, kdy dojde k použití síly (v přiměřené míře) a následně k usmrcení člověka. Těmito situacemi jsou obrana proti nezákonnému násilí, provádění zákonného zatčení a potlačení nepokojů nebo vzpoury zákonným způsobem.²⁷

Protokol č. 6 (1983)²⁸ k této úmluvě trest smrti přímo ruší, ovšem s výjimkou činů spáchaných v době války a bezprostřední hrozby války, přičemž tato výjimka musí být popsána ve vnitrostátním zákonu.²⁹ Protokol č. 13 (2002)³⁰ pak ruší trest smrti za všech okolností – nikdo nesmí být k tomuto trestu odsouzen ani popraven.³¹

4.3 Regionální úmluvy³²

Kromě již zmíněných mezinárodních dokumentů existují ještě další, regionální³³, které většinou zavazují státy jednoho kontinentu nebo členy regionální organizace. Jako příklad můžeme uvést Americkou úmluvu o lidských právech (1969), která připouští trest smrti jen v nejzávažnějších případech³⁴ či Africkou chartu lidských práv (1981), která se explicitně trestu smrti nevěnuje, ale zakazuje nelidské a ponižující tresty a zaručuje právo na život a tělesnou integritu.³⁵

5 Činnost Rady pro lidská práva v problematice trestu smrti

Rada pro lidská práva (HRC) se zabývá problematikou trestu smrti hned několika způsoby. Každý stát, který stále používá absolutní trest, bývá vždy v rámci Univerzální periodické revize upozorňován na aspekty, kterými tento trest v dané zemi porušuje lidská práva (ať už obecně, nebo skrze konkrétní místní specifika, jako například popravování nezletilých osob či těhotných žen), případně žádán, aby od trestu smrti úplně upustil. Taková upozornění a žádosti podporují především státy, které již nejvyšší trest nepoužívají.³⁶

Detailně se tématem zabývá jeden ze zvláštních zpravodajů HRC³⁷, a to Zvláštní zpravodaj pro mučení a jiné kruté, nelidské nebo ponižující zacházení nebo tresty.³⁸ Mezi jeho úkoly patří cestovat do jednotlivých států (na základě pozvání nebo souhlasu se vstupem) a poté vypracovat doporučení ke zlepšení lidskoprávní situace ve svěřené oblasti, zpracovávat informace o mučení a krutém zacházení od vlád, mezivládních organizací, organizací občanské společnosti i jednotlivců a v neposlední řadě každoročně prezentovat shrnující zprávu³⁹ (ne v každé ale najdeme informace o trestu smrti). Detailně se Zvláštní zpravodaj věnuje trestu smrti například ve zprávě z roku 2012.⁴⁰ Zde mimo jiné označuje některé metody poprav za mučení, a tedy porušení mezinárodního práva (např. kamenování), odsuzuje fenomén cely smrti (viz níže) jako nelidské zacházení nebo naznačuje, že trest smrti by mohl být sám o sobě zařazen mezi kruté, nelidské a ponižující tresty.⁴¹

HRC schválila zatím dvě rezoluce, které se zabývají trestem smrti obecně, a řadu dalších dotýkajících se trestu smrti okrajově nebo jen jednoho jeho problematického aspektu. První obecná rezoluce byla schválena roku 2014.⁴² Vyzývá k ochraně práv osob odsouzených k trestu smrti a k neukládání trestu smrti nezletilým. Dále žádá státy, které ještě neratifikovaly Druhý opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, aby ratifikaci zvážily. Cílem rezoluce je také zvýšit informovanost o problematice a zintenzivnit výměnu názorů pomocí panelových diskuzí na vysoké diplomatické úrovni nejen s účastí zástupců orgánů a agentur OSN, ale i regionálních lidskoprávních orgánů, poslanců,

členů občanské společnosti atd. Generální tajemník OSN má podle této rezoluce také vypracovat zprávu týkající se trestu smrti a zahrnout v ní popis vlivu jednotlivých etap uložení a vykonání absolutního trestu na lidská práva.⁴³

Zatím nejnovější rezoluce schválená roku 2015⁴⁴ obsahuje dvě důležitá doplnění k předchozí rezoluci. Jednak vyzývá státy, které ještě nezrušily trest smrti, aby zveřejnily informace o popravovaných osobách jako věk, pohlaví, počet popravených, počet osob v cele smrti atd. Kromě toho mají tyto státy zajistit, aby byly děti, jejichž rodiče nebo opatrovníci jsou v cele smrti, vězni, jejich rodiny a jejich právní zástupci v předstihu obeznámeni s informacemi o popravě, jako je její datum, čas a místo. Dále musí umožnit poslední návštěvu či komunikaci s odsouzeným, návrat těla rodině za účelem pohřbení, nebo informovat o místě, kde se tělo nachází (výjimku představuje pouze případ, kdy toto není v nejlepším zájmu dítěte).⁴⁵

Jedna rezoluce částečně zaměřená na konkrétní aspekt se týká dětí. Dokument z roku 2012⁴⁶ vyzývá ke zrušení trestu smrti i možnosti uložení doživotního trestu pro osoby mladší 18 let, zmírnění trestů mladistvých, kteří v současné době čekají na výkon trestu smrti a jejich přemístění do vhodných zařízení (tedy pryč z vězení a cel smrti).⁴⁷ Žádná další rezoluce HRC se trestem smrti nezabývá do takové hloubky jako ty, které jsou zde zmíněny, a proto je ještě mnoho prostoru pro jednání na půdě Rady pro lidská práva. Následující část backgroundu přibližuje problémy, kterým by se HRC mohla a měla dále věnovat.

6 Problémy spojené s trestem smrti

6.1 Problémy týkající se odsouzené osoby

6.1.1. DŮSTOJNOST

Důstojnost je zde třeba chápat jako základní atribut hodnoty člověka stojící v podstatě nad základními lidskými právy. Proto by s každým jednotlivcem mělo být zacházeno tak, aby byla zachována jeho důstojnost, kterou už podle některých výše zmíněných dokumentů⁴⁸ trest smrti podkopává. Takový trest je neslučitelný s lidskoprávními principy a v rozporu s představou, že každý lidský život je stejně cenný. Při výkonu trestu smrti je se člověkem zacházeno tak, jako by vlastně člověkem ani nebyl.⁴⁹

6.1.2. PRÁVO NA ŽIVOT

Zajímavá je otázka vztahu trestu smrti a práva na život, tedy jednoho ze základních lidských práv. Co se mezinárodního práva týká, není v tuto chvíli možné položit rovnítko mezi právo na život a absolutní zákaz trestu smrti, tedy tyto dva pojmy se navzájem ve skutečnosti nevylučují. Všeobecná deklarace lidských práv například uvádí, že "nikdo nesmí být svévolně zbaven života", a jak je asi zřejmé, háček je právě v onom slově "svévolně". Pokud tedy proběhne spravedlivý proces v souladu s platnými vnitrostátními zákony, trest smrti je možný.⁵⁰ Co se ale týká pohledu Rady pro lidská práva i jiných orgánů OSN (např. výše zmíněné ECOSOC) a lidskoprávních organizací na trest smrti, s právem na život se neslučuje⁵¹, nicméně dokud nebude přijat mezinárodní dokument rušící trest smrti ratifikovaný všemi státy, bude se jednat o pouhý pohled, nikoliv o normu.⁵²

6.1.3. PRÁVO NA SPRÁVEDLIVÝ PROCES

Jedním z problematických aspektů je rovněž porušování práva na spravedlivý proces. Výroční zpráva Vysokého komisaře OSN pro lidská práva z roku 2015⁵³ identifikuje hned několik hledisek, kterými je třeba se zabývat. Jmenujme například rozsudky smrti vynesené vojenskými soudy obecně, a zvláště pokud jsou vynesené nad civilními osobami.⁵⁴ Důvodem je sporná nestrannost a nezávislost vojenských (nebo jakýchkoli speciálních) soudů, jelikož častým důvodem zřizování takových soudů je umožnění výjimečných procesů, které nejsou v souladu se standardy běžného

soudnictví. Kromě toho je pro tyto soudy typický nedostatek informací o proběhnutých procesech.⁵⁵

Pochybnosti o spravedlnosti soudních procesů vzbuzuje rovněž fakt, že může být obviněný odsouzen k trestu smrti ne na základě závažnosti provinění, nýbrž vinou nedostatečných schopností nekvalitního právního zástupce. Roli zde přitom hrají finanční možnosti obviněného, geografie (stát, kraj atd., kde proces probíhá a s tím související standardy vzdělání a profesionality) nebo i čiré štěstí.⁵⁶

6.1.4. MASOVÉ PROCESY

Výroční zpráva dále zmiňuje například fenomén masových procesů (tedy procesů s mnoha osobami zároveň), u kterých existuje podezření, že probíhají v nepřítomnosti obviněných, dochází k porušování principu presumpce nevinny a obvinění nemají včas přístup k právnímu zástupci.⁵⁷ Tento fenomén je poměrně nový a týká se například Vietnamu a osob obviněných z pašování drog. Známe také případ Bangladěše, který roku 2013 odsoudil 152 lidí účastníků se vzpoury k trestu smrti, či případ Egypta, kde stejný osud stihl asi 1000 osob údajně páchajících násilí během politické krize roku 2013.⁵⁸

6.1.5. PRÁVO NEBÝT VYSTAVEN MUČENÍ A NELIDSKÉMU ZACHÁZENÍ, FENOMÉN CELY SMRTI

Stále více států (dnes již většina) se přiklání k názoru, že trest smrti a jeho okolnosti porušují právo člověka nebýt vystaven mučení a jinému krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestu. Vzhledem k tomu, že státy od trestu smrti postupně upouštějí a spolu s četnými mezinárodními organizacemi jej odsuzují pro jeho zjevnou nedůstojnost a mnoho dalších negativ, dalo by se dokonce říci, že se z nepřípustnosti trestu smrti stává určitá hodnota, kterou samy o sobě chrání některé státy už jen z podstaty trestu smrti jako porušení výše uvedených zákazů.⁵⁹

Důvodem pro pokládání trestu smrti za nelidské zacházení, přestože může proběhnout absolutně bezbolestnou formou, je problém čekání na výkon tohoto trestu. Čekání na smrt má zničující vliv na lidskou psychiku do té míry, že jej lze za těchto okolností přirovnat k psychickému trýznění.⁶⁰ V souvislosti s tím se hovoří o tzv. fenoménu cely smrti a syndromu cely smrti.⁶¹ Fenomén označuje psychické utrpení, kterému je člověk čekající na smrt vystaven, pod pojmem syndrom rozumíme trvalé psychické následky tohoto fenoménu. Problémem zde není trest smrti samotný, ale až několikaletá časová prodleva mezi odsouzením a popravou, kterou člověk tráví v izolaci a která ho může přivést až k šílenství.⁶² Z tohoto důvodu lze hovořit o porušování lidských práv bez ohledu na to, že zdržování popravky může mít na svědomí sám odsouzený, který pochopitelně zemřít nechce a snaží se ještě z posledních sil dovolat spravedlnosti, obnovit proces atd.⁶³

6.1.6. DISKRIMINACE

Ani problematika diskriminace se tématu trestu smrti nevyhýbá. V tom, jestli bude jedinec odsouzen k trestu smrti, hraje často roli jeho pohlaví, etnická příslušnost, sociální status a obecně příslušnost k nějaké minoritní skupině.⁶⁴ O výši nebo druhu trestu rozhodují po celém světě soudci nejen na základě racionálních kritérií, ale bohužel i těch iracionálních. Roli tedy hraje to, zda se jim obviněný "líbí", nebo ne, přičemž menší sympatie vzbuzují lidé patřící k menšinám.⁶⁵ V některých státech jsou přímo diskriminovány ženy, co se týká trestných činů, jako je (skutečně nebo i domněle proběhnutší) nezákonný pohlavní styk (cizoložství, „sodomie“). Podle zákonů by se měl týkat všech zúčastněných osob stejnou měrou,⁶⁶ ale jsou to většinou ženy, kdo je obviněn a popraven. Stejný problém se týká i LGBTIQ osob. Celkem ve 13 státech je trest smrti zaměřen proti osobám, které opustí státní náboženství a přihlásí se k ateismu (tzv. odpadlictví od víry), v 6 státech hrozí nejvyšší trest za kritizování státního náboženství (rouhačství), přičemž se často mezi těmito "zločiny" příliš nerozlišuje.⁶⁷

Další zranitelnou skupinu tvoří cizinci odsouzení k trestu smrti mimo svou vlast. Často čelí diskriminaci, nejsou dostatečně obeznámeni se zákony a postupy v dané zemi, není jim poskytnuta adekvátní právní pomoc nebo služby tlumočnicka.⁶⁸

6.1.7. POVINNÁ TRESTNÍ SAZBA

V neposlední řadě je třeba zmínit problém povinné trestní sazby, který se týká i nejvyššího trestu v cca 30 (v praxi až 40)⁶⁹ státech světa.⁷⁰ V praxi to znamená, že člověk, kterému se prokáže vina za předem stanovený trestný čin, musí být ze zákona odsouzen k trestu smrti bez ohledu na okolnosti. Soudce tedy může pouze rozhodnout o vině či nevině, nemůže však uložit mírnější trest než trest smrti⁷¹, což v podstatě porušuje právo na spravedlivý proces, jelikož nejsou brány v úvahu všechny okolnosti a případ není řádně přezkoumán.⁷²

6.2 Problémy týkající se jiných dotčených osob

Děti, jejichž rodiče byli odsouzeni k trestu smrti, mohou utrpět hluboké a trvalé trauma. Absence rodičů je může připravit o podporu, vzdělání či domov, nemluvě o diskriminaci a ponížení, které musejí často ve svých komunitách snášet. V souvislosti s tím se z nich samotných mohou stát zločinci. Na tyto děti již státy, které stále využívají trest smrti, nepamatují a nedokážou jim zajistit plnohodnotný život.⁷³

Méně závažný, avšak přesto nezanedbatelný dopad má trest smrti na účastníky procesu (obhájce, porotce atd.). Vědomí, že život a smrt člověka závisí na schopnostech právníka, jej vystavuje neobvyklému stresu. Stejně tak se okolnosti trestu smrti negativně podepisují na duševním zdraví zaměstnanců věznic, lékařského personálu a popravčích.⁷⁴ Opakovaná účast na usmrcení člověka představuje obrovskou zátěž na psychiku a může způsobit trvalé následky nebo i předčasné úmrtí.⁷⁵

7 Časté argumenty pro zavedení nebo ponechání trestu smrti

Zastánci nejvyššího trestu považují většinou tento trest za vhodnou a spravedlivou protiváhu těžkých zločinů, které končí úmrtím druhé osoby nebo osob, jedná se tedy o princip „oko za oko“, kdy trest smrti je zaslouženým trestem. Na rozdíl od zbylých argumentů není tento možné posoudit z výzkumného pohledu, ale pouze z filozofického. Můžeme například říci, že trest „smrt za smrt“ nikdy nemůže být stoprocentně spravedlivý nebo adekvátní, protože se v naprosté většině netýká pouze dvou lidí, jejichž smrt neovlivní nikoho dalšího. Problematický je rovněž způsob výkonu trestu smrti. Pokud bychom měli zbavit života odsouzeného, který svou obět zabil brutálním způsobem, tak, aby to bylo „spravedlivé“, museli bychom trest smrti vykonat stejně brutálně, což je v dnešním civilizovaném světě nepředstavitelné.⁷⁶

Dalším argumentem je, že trestem smrti je nebezpečný zločinec navždy zneškodněn, a tedy již nebezpečí do budoucna nepředstavuje. Dalo by se namítnout, že by stačilo takovou osobu odsoudit k doživotnímu trestu odnětí svobody, ale následuje většinou odpověď, že zaopatřit takového vězně na celý zbytek života je velmi nákladné (pokud mají být zajištěny důstojné podmínky pro jeho život), a tyto prostředky by se daly využít daleko lépe ve prospěch společnosti. Takové tvrzení je problematické hned ze dvou důvodů. Zaprvé, je otázkou, zda je přijatelné nechat o výkonu spravedlnosti rozhodovat finanční náklady.⁷⁷ Zadruhé, ve skutečnosti je proces vedoucí k trestu smrti většinou dražší než živení doživotně odsouzeného vězně. V USA tak stát na doživotně odsouzeného vynaloží v průměru asi 1 milion dolarů, kdežto na vězně, který bude popraven, téměř 3 miliony dolarů. Přitom je ještě třeba vzít v úvahu, že čím lépe je advokát dané osoby placený, tím větší je

pravděpodobnost, že tato osoba nebude nakonec k trestu smrti odsouzena, což zpochybňuje spravedlnost celého procesu.⁷⁸

Když se ještě vrátíme k původnímu argumentu, že vrah je trestem smrti „zneškodněn“, a proto nemůže nastat situace, že ve výkonu doživotního trestu odnětí svobody zraní nebo rovnou zavraždí spoluvězně či ostrahu, nebo že z vězení uprchne a bude dále vraždit. Ve skutečnosti ale k opakované vraždě dojde cca v 1 % případů.⁷⁹

Další argument zastánců nejvyššího trestu zní, že má schopnost zastrašit pachatele násilných trestných činů. Toto tvrzení nemá oporu v žádném přesvědčivém důkazu nebo výzkumu. Možnost trestu smrti rovněž neodrazuje od páčání trestných činů, například teroristických útoků. Může tomu dokonce být naopak, jelikož tito pachatelé následně mohou být považováni za mučedníky a v podstatě se tak zviditelnit. Úskalím je rovněž motivace k dalšímu použití násilí ze strany ozbrojených opozičních skupin, které chtějí pomstít smrt svých členů a násilí má pak sklon pokračovat stále dokola. Jedním z mýtů je také to, že pokud dokážeme dostatečně zajistit spravedlnost procesu a učiníme mnoho opatření s cílem vyhnout se justičním omylům, žádný takový omyl se nestane. Pravdou je, že možnost omylu a následné popravy nevinného existuje neustále.⁸⁰ Například v USA bylo mezi lety 1973 a 2004 odsouzeno neprávem 478 z více než 8 tisíc osob (4 %), z toho pouze ve 138 případech se podařilo omyl včas odkrýt.⁸¹

8 Závěr

Problematika trestu smrti se netýká pouze otázky, zda je tento trest přípustný či ne, ale také za jakých podmínek je přijatelné, aby byl zatím v některých státech zachován. V současné době se nejvyšší trest využívá v téměř šedesáti zemích, ale rozdílným způsobem. Liší se způsoby výkonu trestu smrti, počty každoročně popravených, druhy trestných činů, za které tento postih hrozí atd. Společným jmenovatelem jsou ale problémy s absolutním trestem spojené, jako například fenomén cely smrti, diskriminace nebo více či méně časté porušování práva na spravedlivý proces. Pokud se zatím státy neshodnou na celosvětovém zrušení trestu smrti, mohou alespoň přispět k omezení či odstranění negativních jevů spojených s tímto trestem.

Otázky pro stanoviska

- Je součástí právního řádu vašeho státu trest smrti? Pokud ano:
  - Jsou lidé ve vašem státě v praxi odsuzováni k trestu smrti?
  - Za jaké zločiny hrozí trest smrti (velmi výjimečné, pouze s následkem smrti, za jiné než těžké zločiny s následkem smrti)?
  - Jaké způsoby popravy se používají?
- Jaké mezinárodní smlouvy týkající se trestu smrti váš stát podepsal a ratifikoval?
- Jaký je názor veřejnosti ve vašem státě na trest smrti?

Otázky pro jednání

- Bude váš stát aktivní, co se týká celosvětového zrušení trestu smrti, nebo bude chtít raději ponechat rozhodnutí na státech samotných?
- Bylo by možné zmírnit utrpení odsouzených nebo použít jiné, méně brutální metody poprav?
- Je lepší přijmout deklaratorní dokument vyjadřující např. pouze znepokojení nad existencí trestu smrti ve světě, nebo si stanovit nějaké nové ambiciózní cíle?

Seznam doporučených a rozšiřujících zdrojů

Amnesty International: Death penalty

Mezinárodní lidskoprávní organizace Amnesty International se detailně zabývá mimo jiné problematikou trestu smrti, ať už obecně, nebo se zaměřením na situaci v konkrétních státech. <https://www.amnesty.org/en/search/?q=death+penalty>

Moving Away From the Death Penalty: Arguments, Trends and Perspectives

Publikace OSN pojednávající o problémech spojených s trestem smrti
<http://www.ohchr.org/Documents/Issues/DeathPenalty/MovingAwayDP.pdf>

Portál HRC k tématu trestu smrti

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/DeathPenalty/Pages/DPIIndex.aspx>

Death Sentences and Executions 2016

Výroční zpráva Amnesty International o rozsudcích smrti a popravách v roce 2016.
https://www.amnestyusa.org/files/4._embargoed_stats_report.pdf

World Coalition Against the Death Penalty

Sdružení neziskových organizací s cílem celosvětového zrušení trestu smrti.
http://www.worldcoalition.org/?sel_lang=english&gclid=CIqO993Wp6MCFYdb2godLHIw5w

Criminal Justice: Capital Punishment Focus

Odkazy na webové stránky obsahující informace o trestu smrti, argumentech pro a proti, problémech a známých soudních procesech (v USA).
<https://www.criminaljusticedegreeschools.com/criminal-justice-resources/criminal-justice-capital-punishment-focus/>

Status of ratification interactive dashboard

Interaktivní mapa světa zobrazující státy, které ratifikovaly, pouze podepsaly, nebo nepodepsaly příslušný lidskoprávní dokument.

Poznámky a seznam použitých zdrojů

¹ *Amnesty International Global Report: Death Sentences and Executions 2016*. Amnesty International, 2017. Dostupné z:

https://www.amnestyusa.org/files/4._embargoed_stats_report.pdf

² The death penalty. *Merriam-Webster* [online]. [cit. 2017-08-31]. Dostupné z:

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/the%20death%20penalty>

³ *Amnesty International Global Report: Death Sentences and Executions 2016*.

⁴ Další tisíce poprav proběhly v Číně, která ale neuvádí jejich přesné počty s argumentem, že se jedná o státní tajemství.

⁵ Je ale třeba vzít v úvahu lepší schopnost Amnesty International získat data, která byla v předchozích letech nedostupná. Počet odsouzených tedy ve skutečnosti nemusí být vyšší než dříve.

⁶ *Amnesty International Global Report: Death Sentences and Executions 2016*. Amnesty International, 2017. Dostupné z:

https://www.amnestyusa.org/files/4._embargoed_stats_report.pdf

⁷ Zdroj obrázku: Death Penalty: World's biggest executioner China must come clean about 'grotesque' level of capital punishment. *Amnesty International* [online]. 2017

[cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <http://amnesty.md/en/media/pedeapsa-cu-moartea-china-trebuie-sa-dezvaluie-adevarul-despre-amploarea-catastrofala-a-pedepsei-cu-moartea/>

⁸ Methods of Execution. *Cornell Center on the Death Penalty Worldwide* [online]. 2012 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.deathpenaltyworldwide.org/methods-of-execution.cfm>

⁹ 4 horrible forms of capital punishment more humane than Oklahoma's botched execution. *The Washington Post* [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/04/30/4-horrible-forms-of-capital-punishment-more-humane-than-oklahomas-botched-execution/?utm_term=.9293f6d9785e

¹⁰ *Interim report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment* [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/67/279>

¹¹ 8 controversial executions that sparked lethal injection debates. *CNN* [online]. 2016 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2016/12/09/health/controversial-executions-us-trnd/index.html>

¹² *Všeobecná deklarace lidských práv* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf

¹³ Pakt neratifikovala například Čínská lidová republika a Kuba, nepodepsala jej mezi jinými Saúdská Arábie či Malajsie.

¹⁴ Termín "nejtěžší trestné činy" byl Výborem Spojených národů pro lidská práva (anglicky Human Rights Committee, jedná se o skupinu expertů dohlížející na dodržování tohoto konkrétního paktu) interpretován jako úmyslné zbavení života a neměl by se proto vztahovat například na trestnou činnost spojenou s drogami, ekonomickou trestnou činností nebo i čarodějnictví, ale některé státy na tuto interpretaci neberou zřetel.

¹⁵ Mezinárodní právo umožňuje uplatnit výhrady k mezinárodním smlouvám, což znamená, že stát není vázán příslušnou pasáží, ke které měl výhradu. USA tak například nejsou vázány právě tímto ustanovením Paktu.

¹⁶ *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>

¹⁷ Jurisdikcí zde rozumíme soudní pravomoc.

¹⁸ *Druhý opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech [...]* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/2ndOPCCPR.aspx>

¹⁹ Status of Ratification Interactive Dashboard. *United Nations Human Rights* [online]. 2017 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <http://indicators.ohchr.org/>

²⁰ *Záruky zajišťující ochranu práv osob čelících trestu smrti* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z:

https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/Crime_Resolutions/1980-1989/1984/ECOSOC_Resolution_1984-50.pdf

²¹ A/RES/62/149, A/RES/63/168, A/RES/65/206, A/RES/67/176, A/RES/69/186, A/RES/71/187

²² Nicméně tyto rezoluce bývají schváleny tak, že státy nepoužívající trest smrti přehlasují státy, které jej používají.

²³ *Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2007* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z:

http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/62/149

²⁴ *Resolution adopted by the General Assembly on 20 December 2012* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/RES/67/176>

- ²⁵ *Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2016* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://undocs.org/en/A/RES/71/187>
- ²⁶ Rada Evropy je mezinárodní organizace nezávislá na Evropské unii (přestože jejich vlajky jsou identické a sídlo RE se nachází ve Štrasburku), jejímiž členy jsou například i Švýcarsko, Turecko, Ukrajina či Rusko. Jediným evropským státem, který není členem Rady Evropy a není tedy vázán rozhodnutími Evropského soudu pro lidská práva, je Bělorusko, kde je trest smrti vykonáván.
- ²⁷ *Evropská úmluva o ochraně lidských práv* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf
- ²⁸ Ibid.
- ²⁹ Všichni členové RE protokol ratifikovali s výjimkou Ruské federace, která jej pouze podepsala, a proto pro ni není právně závazný.
- ³⁰ *Evropská úmluva o ochraně lidských práv* [online].
- ³¹ Tento protokol nepodepsala (ani neratifikovala) Ruská federace a Ázerbájdžán, Arménie jej pouze podepsala.
- ³² Kromě zmíněných příkladů bychom mohli ještě uvést Listinu základních práv Evropské unie (2007), která trest smrti zapovídá zcela. Nejedná se ale o obecnou smlouvu o lidských právech, nýbrž pouze o dokument, který se využije výhradně, když členský stát aplikuje právo EU. To znamená, že praktická použitelnost Listiny je velmi nízká.
- Listina základních práv Evropské unie* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>
- ³³ Kromě Evropské úmluvy o ochraně lidských práv popsane výše.
- ³⁴ *American Convention on Human Rights* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: http://www.hrcr.org/docs/American_Convention/oashr.html
- ³⁵ *African Charter on Human and Peoples' Rights* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.achpr.org/instruments/achpr>
- ³⁶ Jako příklad může sloužit UPR Saúdské Arábie: *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review: Saudi Arabia*. Human Rights Council, 2013, A/HRC/25/3. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/191/62/PDF/G1319162.pdf?OpenElement>
- ³⁷ Zvláštní zpravodajové jsou osoby jmenované do funkce Radou pro lidská práva, které jednají nezávisle na národních vládách a mají na starost buď konkrétní stát, nebo oblast lidských práv. Jejich úkolem je monitorovat, radit a zpravovat.
- ³⁸ Trest smrti je ale také součástí agendy Zvláštního zpravodaje pro mimosoudní, sumární nebo svévolné popravy.
- ³⁹ *Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment: mandate of the Special Rapporteur*. Human Rights Council, 2017, A/HRC/34/19. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G17/086/68/PDF/G1708668.pdf?OpenElement>
- ⁴⁰ *Interim report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment* [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/67/279>
- ⁴¹ Ibid.
- ⁴² *The question of the death penalty*. 2014, A/HRC/RES/26/2. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/084/95/PDF/G1408495.pdf?OpenElement>
- ⁴³ Ibid.
- ⁴⁴ *The question of the death penalty*. 2015, A/HRC/RES/30/5. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/232/68/PDF/G1523268.pdf?OpenElement>
- ⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ *Rights of the child*. 2012, A/HRC/RES/19/37. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/G12/131/73/PDF/G1213173.pdf?OpenElement>

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Například rezoluce Valného shromáždění či Druhý opční protokol [...].

⁴⁹ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session30/Pages/ListReports.aspx>

⁵⁰ Obdobný příklad můžeme najít i v případě práva na život. I zde platí, že ne každé zabití druhého je automaticky protiprávní. V případě zvláštních okolností, jako je mimo jiné nutná sebeobrana nebo krajní nouze, tak učinit lze.

⁵¹ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session30/Pages/ListReports.aspx>

⁵² Za v tomto ohledu velmi významný je považován případ „S v Makwanyane“ z roku 1995, v němž jihoafrický ústavní soud rozhodl, že trest smrti je v rozporu s právem na život.

⁵³ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online].

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ General comment 13, article 14, paragraph 4. *Compilation of general comments and general recommendations adopted by human rights treaty bodies* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: http://dag.un.org/bitstream/handle/11176/190331/HRI_GEN_1-EN.pdf?sequence=3&isAllowed=y

⁵⁶ Good and Bad Lawyers Determine Who Lives and Who Dies. *ACLU* [online]. 2010 [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <https://www.aclu.org/blog/mass-incarceration/good-and-bad-lawyers-determine-who-lives-and-who-dies>

⁵⁷ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session30/Pages/ListReports.aspx>

⁵⁸ *Question of the death penalty – Report of the Secretary-General* [online]. 2010 [cit. 2017-10-08]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session27/Pages/ListReports.aspx>

⁵⁹ O tomto trendu mluví např. Report Zvláštního zpravodaje, který dokonce uvažuje, jestli už se zákaz trestu smrti nestal mezinárodním obyčejem (mezinárodní obyčej je nepsaný pramen mezinárodního práva, který vzniká v průběhu let na základě tradice). Dostupné z: <http://undocs.org/A/67/279#un>

⁶⁰ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online].

⁶¹ V angličtině *death row phenomenon* a *death row syndrome*.

⁶² V této souvislosti stojí za zmínku případ *Soering v. United Kingdom* z roku 1989. Německý občan J. Soering, který spáchal dvojnásobnou vraždu v USA (kde mu za tento trestný čin hrozil trest smrti), uprchl a byl zadržen ve Spojeném království. USA požadovaly jeho vydání, ale Soering po sérii neúspěchů uspěl u Evropského soudu pro lidská práva se stížností pro porušení čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech, který zapovídá nelidské a ponižující zacházení. ESLP rozhodl, že trest smrti sám o sobě čl. 3 neporušuje, ale fenomén cely smrti, kterému by byl Soering v USA

vystaven, ano. Soering nakonec byl do USA vydán, ale byl odsouzen k doživotnímu odnětí svobody.

⁶³ HUDSON, Patrick. Does the death row phenomenon violate a prisoner's human rights under international law? *European Journal of International Law*. 2000, 11(1). Dostupné z: <http://www.ejil.org/pdfs/11/4/556.pdf>

⁶⁴ *Moving away from the death penalty: Arguments, trends and perspectives* [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/Lists/MeetingsNY/Attachments/52/Moving-Away-from-the-Death-Penalty.pdf>

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Nechme stranou, že se jedná podle přístupu většiny ostatních států o velmi zpátečnické zákony.

⁶⁷ *Freedom of thought 2014: A global report on the rights, legal status, and discrimination against humanists, atheists, and the non-religious* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/oB3gXFZt5sXX1aDJLb1BMbjBxdoE/view>

⁶⁸ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online].

⁶⁹ Mandatory Death Penalty. *Cornell Center on the Death Penalty Worldwide* [online]. 2012 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.deathpenaltyworldwide.org/mandatory-death-penalty.cfm>

⁷⁰ *Anglicky mandatory death penalty/sentence*.

⁷¹ The Mandatory Death Penalty is not the same as the Death Penalty. *The Online Citizen* [online]. 2011 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <https://www.theonlinecitizen.com/2011/09/10/the-mandatory-death-penalty-is-not-the-same-as-the-death-penalty/>

⁷² Mandatory Death Penalty. *Cornell Center on the Death Penalty Worldwide* [online].

⁷³ "Hidden" victims: the children of parents on death row. *United Nations Human Rights* [online]. 2013 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/HiddenVictims.aspx>

⁷⁴ *Capital punishment and the implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty* [online].

⁷⁵ Aleh Alkayeu: Execution is murder. *VIASNA* [online]. [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <http://spring96.org/en/news/68054>

⁷⁶ FIESER, James. *Capital punishment*. The University of Tennessee, 2008. Dostupné z: <https://www.utm.edu/staff/jfieser/class/160/7-cap-pun.htm>

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Criminal Justice: Capital Punishment Focus. *Criminal Justice Degree Schools* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <https://www.criminaljusticedegreeschools.com/criminal-justice-resources/criminal-justice-capital-punishment-focus/>

⁷⁹ Sociologists Test Six Arguments For and Against Capital Punishment. *JSTOR Daily* [online]. [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <https://daily.jstor.org/sociologists-test-six-arguments-capital-punishment/>

⁸⁰ Five death penalty myths debunked. *Amnesty International* [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/03/five-death-penalty-myths-debunked/>

⁸¹ US death row study: 4% of defendants sentenced to die are innocent. *The Guardian* [online]. [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/28/death-penalty-study-4-percent-defendants-innocent>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

www.studentsummit.cz

www.facebook.com/studentsummit

summit@amo.cz

www.twitter.com/studentsummit

www.instagram.com/praguestudentsummit

www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

+420 224 813 460

www.facebook.com/AMO.cz

www.amo.cz

www.twitter.com/amo_cz

info@amo.cz

www.linkedin.com/company/amocz

Žitná 608/27, 110 00 Praha 1

www.youtube.com/AMOCz

Kateřina Porembská

Autorka je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Background report je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

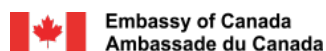
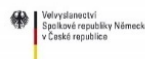
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory